

Svenska Barnläkarföreningen
The Swedish Paediatric Society

Till migrationsminister Heléne Fritzon och regeringen angående medicinsk åldersbedömning

Regeringen beslutade hösten 2016 att införa medicinsk åldersbedömning av ensamkommande asylsökande som ett led i strategin att skapa ordning i flyktingmottagandet. Åldersbedömningen syftar till att avgöra om den asylsökande är barn, dvs under 18 år, eller vuxen. Som barn får man ett mottagande som inkluderar skolgång och tillgång till stöd av vuxna, medan den som blir bedömd som vuxen placeras på en av Migrationsverkets förläggningar. Ensamkommande från Afghanistan har en större möjlighet att få uppehållstillstånd om de bedöms vara under 18 år. Medicinsk åldersbedömning kan med andra ord ha en livsavgörande betydelse.

Regeringen gav uppdraget att genomföra medicinsk åldersbedömning till Rättsmedicinalverket (RMV). RMV valde två metoder; tandröntgen för bedömning av visdomständernas mognad och magnetkameraundersökning (MRI) av knäledens tillväxtzon. Socialstyrelsen drog 2016 slutsatsen att det fanns alltför stor variation mellan individer för visdomständers mognad och att samstämmigheten mellan bedömare var låg, varför metoden bedömdes olämplig för åldersbedömning. I ett par små studier hade den genomsnittliga åldern för full mognad i knäleden visat sig vara högre än för andra metoder. MRI knäled lades därför till med syfte att skapa en större säkerhetszon för bedömningen av om en individ är under eller över 18 år.

Till och med september 2017 hade RMV åldersbedömt 5820 ungdomar. Av deras statistik framgår att 19%, 1133 undersökta, hade mogen knäled och samtidigt omogen tand, medan det omvända bara förekom hos 3%, 178 ungdomar. RMVs fynd stämmer väl överens med en ny tysk studie, där man undersökte 654 frivilliga, varav drygt 100 stycken var 17 till 18 år (Ottow, European Radiology 2017). Den visar att knäledens tillväxtzon sluter sig tidigare än man trott och författarnas slutsats är att MRI knäled är olämplig för att bedöma 18-årsgränsen.

I sin sammanvägda bedömning har RMV valt att kräva att båda metoderna talar för en ålder under 18 år för att man ska dra slutsatsen att den undersökta sannolikt är under 18 år. I alla andra fall blir bedömningen att personen med olika grader av sannolikhet är över 18 år.

RMV skrev i sin återrapportering till regeringen att de skulle tillämpa "Principen om att i tvivelsmål hellre anse en person som yngre än äldre (benefit of the doubt)...". The benefit of the doubt, eller "tvivelsmålets fördel" är en viktig princip inom juridik och mänskliga rättigheter. Den innebär att man vid tveksamhet och osäkerhet hellre friar än fäller. När det kommer till frågan om ett barn är ett barn och har rätt till det skydd och de mänskliga rättigheter det internationella samfundet enats om är det särskilt viktigt.

I september publicerade Europarådet en rapport om åldersbedömning bland medlemsstaterna med fokus på hur barnets rättigheter och tvivelsmålets fördel bör hanteras (Age assessment: Council of Europe member states' policies, procedures and practices respectful of children's rights in the context of migration, <https://rm.coe.int/age-assessment-council-of-europe-member-states-policies-procedures-and/168074b723>). Rapportens slutsatser och rekommendation "Where there is a margin of error of age assessment results, this should be applied in favour of the person whose age is being assessed" står i kontrast till det system för åldersbedömning vi för närvarande har i Sverige, liksom regelverket för hantering av de som räknas upp i ålder eller hinner fylla 18 år under asylprocessen.

Behovet av en rättssäker åldersbedömning kvarstår. En sådan måste överensstämma med vetenskap och beprövad erfarenhet och leva upp till Sveriges mänskliga rättighetsförpliktelser. Någon idealisk medicinsk metod för att bedöma ålder i övre tonåren finns inte idag. Ett första steg vore att RMV uppfyller det man återrapporterat till regeringen och fullt ut tillämpar tvivelsmålets fördel. Det skulle innebära att om en eller båda undersökningar talar för att den undersökte är under 18 år så bör hen också bedömas så. Med en sådan bedömning skulle en tredjedel av de ungdomar som av RMV bedömts som vuxna ha blivit bedömda som barn, med rätt till skolgång och förbättrade möjligheter till uppehållstillstånd som följd.

Utifrån den erfarenhet vi nu har av medicinsk åldersbedömning vill Barnläkarföreningen uppmärksamma regeringen på vår oro för nuvarande metod och för de allvarliga konsekvenser bedömningarna har fått och kommer att få framöver om ingen förändring kommer till stånd.

För Svenska Barnläkarföreningen och
Barnläkarföreningens delförening för global
hälsa,

Anna Bårtås, Anna-Karin Edstedt-Bonamy,
Henry Ascher och Anders Hjern

"Weak, inadequate or faulty assessments put children at risk. Children who are falsely assessed as adults may experience violations of their human rights, are at risk of being detained in unsuitable detention facilities and consequently exposed to greater risks of abuse and violence. They may further lose out on essential support and assistance to guarantee their safety, health, well-being and development."

"Age assessment: Council of Europe member states' policies, procedures and practices respectful of children's rights in the context of migration." Council of Europe. 2017.